

ДОДАТОК ДО МЕМУ № 5-2007

Політична криза та її вплив на економіку

2 квітня 2007 року Президент України Віктор Ющенко підписав указ про розпуск парламенту, після того як 11 депутатів залишили опозиційні фракції й приєдналися до Коаліції, наблизивши її до більшості у 300 голосів, необхідної для подолання президентського вето. Прем'єр-міністр Віктор Янукович та коаліційна більшість заявили, що розпуск Верховної Ради є неконституційним й звернулися до Конституційного суду. Це стало кульмінацією кількомісячного політичного протистояння між Президентом з одного боку та Верховною Радою і Кабінетом Міністрів з іншого. Через місяць, на початку травня, було досягнуто попередньої згоди щодо проведення дострокових виборів.

Одним з важливих є питання, чи призведе ця політична криза до економічного спаду. Думки політиків з цього приводу розходяться. Перший віце-прем'єр-міністр та Міністр фінансів Микола Азаров заявляв, що потрібні будуть місяці для компенсації шкоди, завданої поточному економічному підйому, якщо конфлікт не буде швидко вирішено. Міністр економіки Анатолій Кінах висловив думку, що політична криза може завдати серйозної шкоди інвестиційному клімату, скоротивши притік іноземних інвестицій". Зі свого боку Президент Віктор Ющенко заявив, що валютні ринки залишаються збалансованими, торгівля стабільна, дефіцит бюджету "утримується на контрольному рівні і не має ніяких загроз".

Як свідчить статистика, у короткостроковому періоді економіка практично не відреагувала на політичну невизначеність. Так, на готівковому ринку валюти протягом квітня гривня не знецінилась, а навпаки трохи подорожчала відносно американського долара. Аналогічні тенденції спостерігались й на міжбанківському валютному ринку, хоча обмінний курс на ньому коливався більше. Подорожчання гривні порівняно з долларом США відповідало світовим тенденціям, довівши, що на внутрішньому ринку не відбулося ніяких суттєвих змін. Фінансові ринки також лишались спокійними. Після спаду в перший тиждень кризи індекс ПФТС повернувся до попереднього рівня. Зростання депозитів залишилось високим (48,7% дпр у квітні порівняно з 51,4% у березні), і жодних ознак різкого відтоку депозитів, що мало місце під час Помаранчевої революції, не було. Це підтверджує достатній рівень довіри до банківської системи.

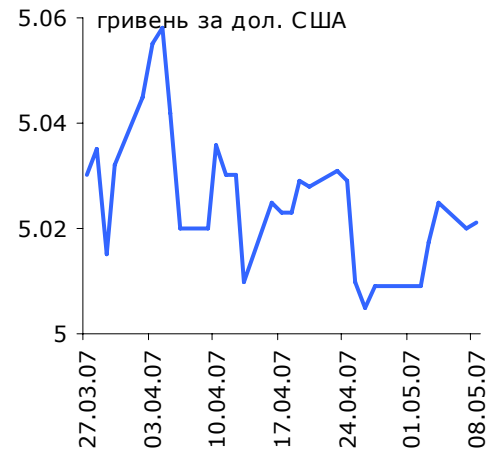
Таким чином, політична криза не буде мати, скоріш за все, відчутного впливу на цьогорічне економічне зростання. В цьому році ситуація відрізняється від ситуації в 2004 році: кількість протестуючих менша, акції протесту не були стихійними, а ділова активність не постраждала.

Взагалі, часті зміни уряду не обов'язково викликають економічні спади або шкодять інвестиційному клімату. Наприклад, в Італії уряди змінюються в середньому щороку. Корупція, необґрунтовані інтервенції уряду в економіку і слабкість правоохоронних органів можуть завдати значно більшої шкоди економіці і інвестиційному клімату.

Однак політична криза все ж таки може мати певні негативні наслідки. Так, загальмувалась діяльність по стратегічним напрямкам: вступ до СОТ, пенсійна, податкова та земельна реформи. Крім того, розпуск Верховної Ради по суті зупиняє законодавчу діяльність в країні. Натомість, уряд може вдатись до таких популістських дій, як нові підвищення соціальних виплат та запровадження різних субсидій для збільшення кількості отриманих голосів на дострокових виборах. Якщо нові вибори відбудуться без реформування політичної системи, то немає жодних гарантій, що конфлікт відновиться після проведення виборів. Така ситуація ще більше відстрочить важливі рішення та реформи.

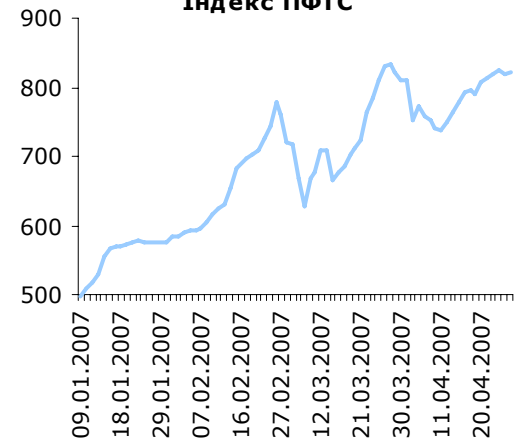
В цілому ж складається враження, що політична криза не має суттєвого впливу на короткострокове економічне зростання. Важливішим наслідком є подальша втрата часу і можливостей для

Міжбанківський курс гривні до долара США

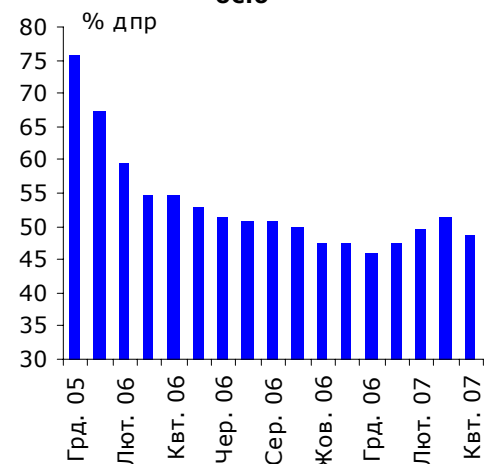
Джерело: Reuters

Індекс ПФТС

Джерело: ПФТС

Зростання депозитів фізичних осіб

Джерело: НБУ

того, щоб здійснити системні реформи, необхідні для стабільного довгострокового зростання.

Квартальні тенденції

Національні рахунки**		II 04	04	IV 04	I 05	II 05	III 05	IV 05	I 06	II 06	III 06	IV 06	I 07
ВВП	млрд. грн.	78,6	99,4	100,1	84,3	97,5	119,4	123,6	105,4	124,1	150,4	157,7	...
Реальний ВВП	% дпр	12,7	14,3	9,1	4,9	3,4	1,4	1,7	4,1	6,8	6,9	9,5	...
Споживання домогосподарств (реальне)	% дпр	18,0	9,7	12,5	14,3	17,7	17,0	17,1	20,2	18,2	11,8	9,9	...
Споживання сектору держ. управління (реальне)	% дпр	1,3	3,9	0,9	6,1	0,0	1,0	4,0	9,6	5,8	5,8	1,0	...
Валове нагромадж. осн. капіталу (реальний)	% дпр	22,6	23,8	16,8	-2,3	-0,5	0,2	0,3	19,9	19,3	17,9	18,3	...
Експорт тов/посл (реальний)	% дпр	21,1	14,3	11,7	-0,6	-14,0	-12,7	-15,5	-14,9	-9,6	3,2	1,0	...
Імпорт тов/посл (реальний)	% дпр	10,9	7,2	8,7	2,8	3,2	3,9	-0,9	10,7	0,9	8,3	6,4	...
Сільське госп., мислив., ліс. госп. (реальна)*	% дпр	0,2	35,6	11,3	5,8	8,3	2,6	-7,2	3,8	2,8	-5,6	8,1	...
Обробна пром. (реальна)*	% дпр	15,0	9,9	6,9	7,0	1,8	-1,1	2,0	-1,5	6,1	7,3	7,2	...
Будівництво (реальна)*	% дпр	23,3	11,9	23,3	-8,4	-11,3	-8,5	-7,5	0,1	0,8	1,4	4,2	...
Торгівля, ремонт (реальна)*	% дпр	17,4	13,9	2,5	-2,1	-10,7	-11,7	-11,9	6,2	16,4	20,0	21,9	...
Транспорт (реальна)*	% дпр	14,9	12,5	6,4	6,6	5,7	2,8	7,8	4,9	7,7	9,4	5,3	...
Платіжний баланс													
Сальдо рахунку поточних операцій	млрд. дол. США	2,3	2,1	1,1	1,6	0,6	0,4	-0,1	-0,7	-0,4	0,5	-1,4	-1,2 ^e
Сальдо рахунку поточних операцій	% від ВВП	15,8	11,0	5,7	10,1	3,2	1,7	-0,4	-3,7	0,0	1,7	-4,3	-4,6 ^e
Баланс товарів	млн. дол. США	1552	774	482	1020	-236	-1131	-788	-1288	-876	-769	-2022	-1800 ^e
Баланс послуг	млн. дол. США	198	749	157	188	392	1035	191	176	401	885	347	154 ^e
Поточні трансферти	млн. дол. США	758	720	623	626	694	745	780	616	782	846	910	...
Прямі іноземні інвестиції	млн. дол. США	614	420	344	247	365	477	6474	662	1410	1602	1258	969 ^e
Портфельні інвестиції	млн. дол. США	149	1313	156	397	923	90	1347	0	-264	364	3350	...
Валові золотовалютні резерви	млрд. дол. США	9,6	12,1	9,5	12,0	13,1	14,3	19,4	17,3	17,6	19,1	22,3	23,5
Обмінний курс, грн./дол. США	середнє	5,33	5,31	5,31	5,30	5,10	5,05	5,05	5,05	5,05	5,05	5,05	5,05
Бюджет													
Доходи зведеного бюджету	% від ВВП	26,9	26,3	25,9	32,1	32,1	31,5	31,6	31,2	31,7	31,9	32,8	33,3
Податок на доходи фіз. осіб	% від ВВП	4,1	3,8	3,8	4,3	4,4	3,9	4,1	4,4	4,6	4,1	4,1	5,1
Податок на прибуток підприємств	% від ВВП	4,0	4,1	6,1	4,8	5,9	5,3	5,5	3,4	4,6	4,3	6,7	3,8
Податок на додану вартість	% від ВВП	5,7	5,1	4,1	8,6	9,2	7,9	7,9	9,2	9,2	9,7	9,3	10,4
Акцизні збори	% від ВВП	2,1	2,0	1,8	2,0	2,0	2,0	1,9	1,8	1,7	1,5	1,5	1,8
Видатки зведеного бюджету	% від ВВП	26,5	26,8	35,2	28,3	36,4	28,1	33,3	30,9	32,8	29,4	36,6	28,4
Поточні видатки	% від ВВП	22,7	21,7	27,2	26,5	33,6	24,0	28,9	28,9	29,7	24,9	29,2	26,9
Капітальні видатки	% від ВВП	3,8	5,1	8,0	1,8	2,7	4,1	4,23	1,9	3,2	4,5	7,4	1,6
Дефіцит зведеного бюджету	% від ВВП	0,4	-0,5	-9,3	3,7	1,0	-5,0	-1,8	-0,4	1,1	-2,4	4,0	-4,8
Надходження від приватизації	% від ВВП	3,7	3,5	1,0	0,2	0,6	0,6	4,9	0,1	0,1	0,1	0,1	0,5
Ринок праці													
Середня зарплата (реальна)	% дпр	17,8	13,2	15,3	15,0	19,0	19,6	26,4	23,8	22,6	18,8	11,3	11,5
Доходи домогосподарств (реальні)	% дпр	13,0	9,9	16,5	24,0	28,0	19,4	18,9	22,1	18,6	20,3	16,3	11,1
Рівень безробіття (за методологією МОП)	%	8,3	8,1	8,7	8,7	7,1	5,2	7,8	7,9	6,8	6,4	6,8	...
Банківський сектор													
Грошовий агрегат M0	% дпр	25,6	37,1	27,9	28,2	39,1	31,1	42,2	36,2	25,3	25,3	24,5	22,9
Грошовий агрегат M2	% дпр	44,8	51,5	32,3	38,9	37,4	31,3	53,9	39,2	36,6	36,6	34,3	38,6
Вклади населення в нац. валюті	% дпр	67,3	67,9	26,2	28,3	31,6	30,4	90,8	54,6	41,1	41,1	37,3	50,7
Вклади населення в ін. валюті	% дпр	61,7	55,2	54,3	51,8	45,4	46,4	59,1	54,5	66,2	66,2	57,5	52,3
Кредити комерційних банків в нац. валюті	% дпр	52,1	44,3	29,4	28,3	32,6	43,4	58,7	59,8	53,7	53,7	52,3	52,4
Кредити комерційних банків в іноз. валюті	% дпр	56,2	43,5	32,2	33,1	36,8	47,1	66,3	72	82,1	82,1	95,4	98,9
Довгострокові кредити комерційних банків	% дпр	102,7	82,7	57,1	49,5	53,0	70,1	84,6	87,6	86,7	86,7	79,5	84,1
Довгострокові кредити комерційних банків	% від загальн.	49,3	50,9	54,2	54,4	56,1	59,7	61,8	63,1	63,4	63,4	64,9	65,8
Середня процентна ставка за кредитами в нац. валюті	% річних	16,6	17	17,6	17,0	15,4	15,4	16,4	15,8	15,5	15,5	15,1	14,0
Середня процентна ставка за кредитами в іноз. валюті	% річних	12,1	12,6	12,2	12,1	11,0	11,3	11,7	11,5	11,3	11,3	11,5	11,5

Джерела: Національний банк України, Державний комітет статистики, Державне казначейство, Міністерство фінансів, розрахунки ІЕД

* зміна доданої вартості

** попередні дані за 2006 рік

^e попередні дані

Примітки:

дпр до попереднього року

щ.р. щороку